

КОНВЕРТОВАНІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

Баталова О.А.

Національний університет харчових технологій

За останні роки економіка України так і не позбавилася структурних деформацій і значно відстає від розвинених країн світу за сукупною продуктивністю виробництва та відповідно – рівнем добробуту населення. Більшість підприємств залишилися технологічно відсталими, енергоємними, зі слабкою диверсифікацією продуктів та ринків збуту.

Це пов'язано із недосконалістю державної інвестиційної політики, прогалинами в інвестиційному законодавстві, відсутністю належного забезпечення розвитку інвестиційного ринку та його інструментів і, як наслідок, – недостатнім рівнем внутрішніх та іноземних інвестицій.

Україна значно відстає від більшості країн майже за усіма макроекономічними показниками і залишається на периферії інвестиційних потоків. Недостатній рівень залучення інвестиційних ресурсів ускладнився впливом світової фінансово-економічної кризи, що мало наслідком погіршення фінансового стану підприємств, різке зменшення їх прибутковості та кредитоспроможності, скорочення позикових ресурсів (національних – через кризу ліквідності та підвищення вартості запозичень, зовнішніх – внаслідок фінансової кризи), а також високого ступеня невизначеності щодо глибини та тривалості кризових явищ. Усе це спричинило значне згортання інвестиційної діяльності в нашій країні.

Кризові явища також негативно вплинули на фондовий ринок України. Однак його інструменти можна з максимальною ефективністю використати для вирішення проблеми залучення інвестицій. Пайові та боргові цінні папери (акції та облігації), як правило, використовуються для залучення грошових коштів на підприємства. Але неодноразові обвальні падіння фондового ринку останнім часом, які вкрай ускладнили вирішення проблеми залучення інвестицій за

рахунок розміщення акцій, посилили увагу керівництва компаній та інвесторів до ринку конвертованих облігацій.

За повідомленнями різних аналітичних агенцій, за перші вісім місяців 2010 року 119 американськими компаніями випущено конвертованих облігацій на загальну суму \$59,7 млрд., що наближається до рекордного значення минулого року – \$61,5 млрд.

На жаль, визначення поняття «конвертована облігація» в українському законодавстві ми не знаходимо. У ст. 7 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» наведено лише визначення поняття «облігація». Облігація – цінний папір, що посвідчує внесення його власником грошей, визначає відносини позики між власником облігації та емітентом, підтверджує зобов'язання емітента повернути власникові облігації її номінальну вартість у передбачений умовами розміщення облігацій строк та виплатити дохід за облігацією, якщо інше не передбачено умовами розміщення.

Конвертована облігація є одним з різновидів облігацій, якому необхідно приділяти особливу увагу, адже досвід інших країн свідчить, що такі цінні папери є досить популярними й привабливими для інвесторів. Так, Дойчебанк вже давно практикує випуск конвертованих облігацій строком на десять років.

Що ж являє собою конвертована облігація? Конвертована облігація – облігація, яка надає інвестору право вибору розглядати даний цінний папір як чисту облігацію із закладеною у її умовах доходністю або за досягнення обумовленого терміну конвертувати її у певну кількість акцій (звичайних).

Іншими словами, конвертовану облігацію можна розглядати як звичайну облігацію з можливістю її безоплатної заміни на раніше визначену кількість акцій (у випадку з корпоративними облігаціями) або на еквівалентну кількість інших облігацій (у випадку з державними облігаціями). Слід зауважити, що це право або можливість не можуть бути використані компанією-емітентом і конвертація може бути проведена компанією-емітентом лише на прохання власника облігацій.

Найбільшими емітентами конвертованих облігацій є японські корпорації, які випускають облігації у доларах з конвертацією в акції у США.

Розглянемо детальніше, які переваги і недоліки мають конвертовані облігації як для підприємств-емітентів, так і для інвесторів. Однією з найпривабливіших і важливих рис конвертованих облігацій є те, що вони поєднують у собі найкращі характеристики двох основних типів цінних паперів, надаючи інвесторам поряд з потенціалом зростання, притаманним акціям, захист від ризику падіння вартості.

Сьогодні інвестувати в ці «гібриди» стало простіше, ніж будь-коли. На Заході, зокрема, різкий зліт технологічного сектору сприяв значному збільшенню обсягів емісії конвертованих облігацій, які раніше недооцінювалися або взагалі не помічалися інвесторами. Багато невеличких компаній, які належать до технологічного і телекомунікаційного секторів, скориставшись зростанням останніх, стали «викидати» на ринок велику кількість конвертованих облігацій. Статистика свідчить: більше половини конвертованих облігацій, що з'явилися протягом останніх п'яти років, були випущені саме технологічними та телекомунікаційними компаніями. Подібні компанії, відчуваючи потребу у грошових коштах для розширення бізнесу, або не можуть отримати їх на ринку акцій, або не бажають зменшувати вартість своїх акцій, збільшуючи їх кількість. В той самий час вони не можуть сплачувати у повному розмірі відсотки за борговими зобов'язаннями. Конвертовані облігації, які поєднують характерні риси акцій та облігацій, є у такому випадку найбільш зручним фінансовим інструментом.

На жаль, на сьогоднішній день, більшість інвесторів все ж таки не приділяють належної уваги та не використовують в повному обсязі такий привабливий інструмент фінансування підприємств як конвертовані облігації. Однак конвертовані цінні папери можуть бути значно менш ризикованим ніж акції засобом інвестування у різноманітні компанії, які мають значні перспективи, але не зовсім високі фінансові показники своєї діяльності.